

них про результати обов'язкового технічного контролю транспортних засобів, доступу до неї та встановлення розміру плати за надання таких послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2012 № 512. Електронний ресурс. Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/512-2012-%D0%BF>.

7. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 30 січня 2012 року № 137 і від 31 травня 2012 року № 512: постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 141. Електронний ресурс. Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141-2017-%D0%BF>.

Кульпанов Микола Миколайович
керуючий циклу тактико-спеціальної підготовки
відділення первинної професійної підготовки
Криворізького факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СТРУКТУРИ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

На початку 70-х років ми стаємо свідками ісламізації в мусульманському світі та політизації ісламу. Будь-який політичний крок співвідноситься з віровченням, яке в свою чергу переростає у політичну структуру. Розгляд пропонується по країнах – центрах ісламського екстремізму.

В Єгипті розвиток міжнародного ісламського тероризму пройшов три етапи:

1) Кінець 20-х – 50-ті – створення Хасаном аль Банною асоціації “Брати-мусульмани”. Група нагадує сучасне екстремістське формування.

2) Вплив Єгипту в політичній сфері поширюється на інші країни. Після 1954 року асоціація в опозиції до президента Г.А.Насера. Відомий ісламознавець Г.Мітч вважає, вина лежить на одному з “братів” Хасані аль-Худейбі за невдалий замах на Насера в жовтні 1954 року.

3) Рух ісламістів-радикалів розколотий створюються відкриті терористичні групи, спроба легалізації “Братів-мусульман”.

На перший план виходить Сеїд Хутб – прозахідних поглядів літературний критик, за підтримки ізраїльтян став ісламістом. Основна мета лідера “братів” захоплення політичної влади. В 1965 р. Національна Асамблея Єгипту звинуватила братів-мусульман у тероризмі. При новому президентові Анварі Садату “брати” стали вести боротьбу легітимними методами. В підтримку курсу Садат випустив з тюрм фундаменталістів, легалізував ісламські товариства. Мав намір змінити доктрину арабського націоналізму на ісламський [62, с.16]. Ідеї повернення до ісламу палко виражав в тодішній період видатний ісламський теоретик Мухаммед Кутба та інші.

В 1978 році видано закон, який забороняв займати вищі державні посади особам, чий погляд суперечили канонам ісламу. Садат дозволив друкувати газети “Ад Да ва” (Заклик), “Аль-Ітшам” (Керівництво). Проте президент Єгипту укладає мир з Іраком і ісламські організації переходять в опозицію. Однією з перших була “Гамаатальмуслімік” (Товариство мусульман). Початок діяльності припадає на 1972 рік. В 1977 р. члени цієї групи викрали та вбили міністра по справам вакуфів шейха Аз-Захабі який вів боротьбу з іншою групою терорис-

тів “АтТакфір ва аль-хіджа” (Спокута і вихід). Всередині групи виділилися дві течії:

а) ”Аль гамаа аль харакийя” (Динамічна група) Терористи фанатики визнавали лише себе звинувачуючи у ересі все населення Єгипту.

б) друга група екстреміська по ідеології та відома терористичними методами “Аль Джихад” (Гіхад з єгипетської, тобто Священна війна) має зв’язки з Іраком, Кувейтом, Пакистаном, інша назва “Аль Гашхаальїсламійя би Маср (Ісламська опозиція Єгипту). В 1980 р. перейменовано в “Джихад” [32, с.43] з штабквартирою у Лондоні. Почесний лідер “Джихада” Омар АбдарРахман, шейх, який відбуває ув’язнення в США за теракти в Всесвітньому Торговому Центрі (ВТЦ) у Нью-Йорку 1993 року. Подані організації політичного спрямування.

У 80 – 90-х роках відбулися ряд терактів, щоб нагадати про себе. Деталі в наступному розділі зазначимо лише, що шейх з питань державної безпеки, міністр Аль Азхара–Тахтаві на відміну від попередника Рад аль–Хакка (помер восени 1996 року) не прикривав ісламських течій а заявив, що тероризм буде проклятий ісламом.

В липні 1992 р. Афганістан, Єгипет, Чехія, Болгарія, Узбекистан, Лівія, Кенія оголосили про початок терористичної війни з імперіалістами Європейським Союзом, Росією та США. Народні збори Єгипту в цьому ж місяці прийняли закон по боротьбі з тероризмом. З 1998 по 2000 рік під контроль було взято до двох тисяч мечетей. З другої половини 90-х влада розцінила проблему тероризму як загрозу національній безпеці, створивши Міжвідомчу робочу групу [29, с.24]. Координуючи діяльність з Міністерствами безпеки Великобританії, Франції, Росії, США, Канади, Бельгії, Італії, Нідерландів. В 1997 р. ув’язнені за вбивство А.Садата лідери “Аль Рамаа аль Ісламійя” закликали членів організації припинити насилля. З березня 2000 року влада йде на співробітництво з ісламістами звільнивши кількох лідерів та близько тисячі радикалів. Взамін лідер ДжихадаСайедал–Салмуні відмовився від терору. Стабільність в країні зберігається відносна. До кінця 2003 року буде діяти закон про надзвичайний стан в країні. Ісламські терористи перебазувались в Лівію, Чечню, перебуваючи в постійному русі. На міжнародному рівні протидія терактам зводиться до угод і договорів про обмеження впливу ісламських фундаменталістів на Західну Європу. В квітні 1998 року [35, с.14] Єгипет, Алжир, Туніс та Бахрейн підписали спільну угоду про протидію міжнародному ісламському тероризму. Ряд законодавчих актів при потребі військових дій утвердили Ліга Арабських Держав (ЛАД) в Амсарі (Йорданія). В Бейруті (Ліван) у лютому 2002 року почалась боротьба з міжнародним тероризмом.

В Дагестані дві категорії віруючих: для перших іслам не більше, як спосіб життя, виконання культу, так званий народний іслам, другі – тарикати (тарика з арабської чи з сербської шлях, метод) прибічники релігійно–містичних орденів, братств. В основі вірувань – суфізм що тлумачиться, як внутрішнє релігійне прозріння людини. Мусульмани–терористи десь на 45 % походять з цієї місцевості. Наявні зв’язки з Лондоном, Кашміром, Москвою, Лос–Анджелесом, Пенджабом, Абу–Абебою, Саудівською Аравією. Називають себе салафітами від салаф – предок, попередник. В побуті їх називають вакхабітами по імені Мухамада ібн абу аль–Вакхаба, який закликав у XVIII столітті до чистоти іслама.

Згідно з салафітами, всі сучасні “нововведення” в Коран являються недозволеним гріховним заступленням, пов’язані з “Братами мусульманами” індійськими ісламськими сектами, з Францією, Японією, Тайванем, Південною Кореєю. Вважають себе одними із засновників ісламського фундаменталізму, а ми саме вивчаємо причини тероризму бо перекинування війни з невірними і стало каменем спотикання. Програма стала спільна для Близького Сходу шлях повернення до істинного ісламу з теократичною моделлю держави–халіфата, подолання всіх соціально–економічних розбіжностей, регулювання всіх сфер життя [48, с.26] на основі Корану і шаріата (релігійного суду). Взаємозалежність в сучасному світі дагестанських мусульман з “Братами” мусульманами починає, як протистава національно–релігійній общині ісламського етносу. На основі країни утворено “Центральний фронт визволення Дагестана (ЦФВД) в 70–х роках. Початок терактів припадає на 1979 рік. Очолив лідер за національністю йорданець Хаттаб. На тожних ідеях перебуває “Іслам джамаат Дагестан” (ІДД).

Мета ісламістів об’єднати всіх фанатиків в світі. Сутички з федеральними військами почалися на стадії заворушень підчас II чеченської війни (1999–2001).

Кооперація терористів почалася дещо пізніше [5, с.409]. У 90–х роках двадцятого століття в регіоні почали діяльність шість саудівських місіонерів. Центрами тероризму стали великі міста по виробництву сталі Кизилюр, в Росії Астрахань. З гір переселилася частина аварців та вакхабітів з Дагестана очолені Багадждіном Магошадом частина сіл Кванада і Тлондода. В містечку Каріцорте була створена медресе для сімсот афганських талібів.

З цих, здавалось би, неосвідчених людей вийшли керівники спецтаборів, загонів камікадзе цілком пристойні громадяни, що готові по сигналу в будь–яку хвилину стати терористами для навколишнього оточення. В 1993 р. нам відомі і депутати парламенту Дагестану Суракат Айятілов, Магді Тагаєв та інші. Особлива небезпека надходить від партійного руху. Аварець Ахмед–каді Атаєв створив в червні 1990 року ісламську партію Відродження (ПВ) пов’язану з моджахедами Центральної Азії. Заклики до єдності народів, республік, боротьба за чистоту ісламу зміцнення зв’язків з таракатами [8, с.202] стали сенсом життя тер–тів. Проіснувала ПВ до 1994 року.

В 1994 р. на цьому фоні появилася нова– Ісламська Демократична партія. Очолив демократ близький до “Выбору Росии” Абдурашид Заїдов, яка розкололась на терористичні групи та Ісламську Партію Дагестана (ПД). Справжнім борцем і засновником ісламсько–релігійного тероризму стала партія Союз Мусульман Росії (МР) 1995 року. Голова Надір–шах Хачілаєв суперник об’єданого корейсько–азербайджансько–іранського руху “Нур”. В програмі “Союзу” концепція встановлення світового шаріату. В підсумку у жовтні 1999 р. Центральну і Південно–Східну Європу об’єднав “Всеросійський Ісламський Конгрес”, який прорушуючи Конституцію Російської Федерації прийняв закон про свободу віросповідання 23 жовтня 1999 року.

В Афганістані після виведення російських військ з Афганістану у 1989 році в країні активізувались терористичні організації. Уряд Хаджибули був повалений. Усамабен Ладен відкрив мережу таборів. Ще в 1988 – 1989 роках в Афганістані нараховувалось двадцять тисяч найманців із Алжира, Бангладеша, Йорданії, Йемена, Марокко, Сирії, Судана, Туніса, Пакистана [82, с. 51]. Найманці брали участь ІДУ. Були факти наркоторгівлі з країнами СНД, Перської

затоки, ввезення наркотичних препаратів у США [82, с.13], зрощування з наркоторгівлею, що давало непогані фінансові надходження. Режим талібів [58, с. 123] оголосив бенЛадена священним лідером невдовзі було знайдено і ворога США, Західну Європу.

Тогочасну кризу в світі влучно охарактеризував лідер Лівії МуаммарКаддафі:

“Наперед ми маємо визнати терор. По–друге дійти злагоди, що це таке. Для цього потрібна єдність цілого світу не лише Америки ; США одні не зможуть справитися з цією проблемою. Проте треба зважати на такий факт: пакистанець приїхав у Афганістан в пошуках роботи його завербувала британська розвідка для вбивства М. Каддафі, який не видав ФБР терористів з Сполучених Штатів, нібито винних у вбивстві підприємців Нью–Йорка (“Справа Локерти”). Юнак став терористом. Хіба можна боротися з чужими терористами сприяючи власним. США заперечили цей факт. Проте полонений британський офіцер підтвердив інформацію”.

Президент Афганістану Раббані у грудні 1992 року при продовженні переліку повноважень встановив дорадчий орган “Шурайїажехаль ва аку” (Рада авторитетів, буквально, Рада впливових осіб) що взяли курс на побудову ісламського суспільства спільно з Іраком, Лівією, Кашміром, Бангладеш. Друкований орган – газета “Фатх”.

У вересні 1994 р. в Гераті II з’їзд терористичних організацій Афганістану та країн Близького Сходу “Великі ісламські збори” [41, с. 18]. таємним рішенням визначено території поширення ісламського тероризму по світі на 2000 – 2017 роки. Старійшини ЛояДжирги почали встановлювати зв’язки з “Радою”. Представник Джирги Газ Даваот заявив про загрозу ісламізму в світі, у відповідь Народно–Демократична партія Афганістану (НДПА) офіційно заявила що не визнає ні Джиргу ні Раду і починає теракти в світі привертаючи увагу до країни. Боротьба поширилась на країни СНД, Перської затоки, Близького Сходу. Співмірні виклики суспільства від НДПА вже відомі. Перший етап боротьби 1970 – 1979 роки моджахедів або муджахедів за монархію в Афганістані, Ірані, Пакистані, Кувейті. У військовому конфлікті була знищена військова техніка (Герат, Белуджистан), лікарні, будинки (Пендшаб, Тріполі, Гавана) екстремісти виступили за:

а) унітарну державу в вигляді конституційної монархії (С.А. Гілані і С.Моджадді);

б) халіфат (проповідник тероризму Р.Хекматъяр, лідер руху студентів);

в) федеративну ісламську державу від Узбекистану до Індії (генерал А.Р.Дустум лідер загонів “Джихада”);

г) група “поміркованих” за парламентську республіку.

В Південно–Східній Азії на середину 90–х спалах політичного екстремізму викликав невдоволення релігійних груп та сепаратизму до влади. На Молукських островах боротьбу ісламісти почали з християнами. Починаючи з 1977 р. здійснено двісті терактів. З березня по вересень іноземці з Болгарії, Чехії, Чечні, Японії, Ірану, Лівану, Афганістану та Пакистану влились у ряди “Воїнства джихаду” та не зважаючи на морську блокаду британців та американців загони боеків і далі поповнюються арабами, єгиптянами, чеченами. формуються нові диверсійно–терористичні групи.

На острові Сулавесі бойовики захопили 2/3 території. Серйозні проблеми на північно–індонезійському острові Суматра, де діє рух “Вільний Ачех” гас-

ло–створення незалежної ісламської держави. За даними американської розвідки [57, с. 110] в 1992 – 94 роках до тисяча п'ятисот індонезійців щорічно відправлялися на навчання в Єгипет, Сирію, Іран при цьому губилися сліди 40 %. З цих осіб готували фінансистів у Європу, Північну Америку, терористів в країни Перської затоки та Близького Сходу, СНД.

В Пакистані у 80–х роках відбулися зміни. В 1977 році – військовий переворот в Пакистані почалась ісламізація під гаслом джихада (війни за віру) поряд тривала збройна боротьба з місцевою адміністрацією та за владу в Афганістані. В 1979 році підривна діяльність терористів була однією з поштовхів до революції в Ірані [68, с. 150]. Після виведення радянських військ в Афганістані не стало вже образу ворога тому місцеві жителі повернулися в Пакистан приносячи з собою ідеологію та практику радикального іслама. Екстремісти продовжували називати себе моджахедами а конфлікт з владою був прирівняний до джихада [67, с. 4]. Пакистан став четвертим центром міжнародного ісламського тероризму із новітніх: Філіпіни, Балкани і Чечня. В Ісламабаді та Кашмірі діяли такі екстреміські організації наймасовіша “Хезб уль Муджахеддін” бойові організації “Армія визволення Кашміра”, “Аль–Джихад”, “Муслім джанбаз форс”, “Ісламський фронт”, терористичні групи “Харкат уль муджахеддін”, “Джаіці і Мухаммад”, “Лашкаре–Тайба” [32, с.42]. Детальніше розглянемо в додатку 1. Перша і друга групи входять до Об'єднаного Фронту Джихада (ОФД), який налічує вісімнадцять організацій. Появи тероризму спостерігаємо в прикордонних з Індією південному районі області Джамму і північному районі Каргіла. Активність ісламських боєвиків заставила владу тримати в цих регіонах армійські та поліцейські підрозділи кількістю п'ять тисяч чоловік. Не будемо висвітлювати тему дослідження мого колеги відомо, що втрати вбитими і раненими за 1999 рік склали півтора тисячі чоловік, а терористів вісім тисяч.

Викликає хвилювання у світової громадськості притоки поширення фронтів ісламського опору з середовища молоді. Одним з таких є Малайзія, Філіпіни, Індонезія. За останнє десятиліття кожного року до чотириста чоловік відправляються на навчання в релігійні школи Пакистану, Лівії, а по поверненні стають ортодоксами ісламу. За даними арабознавця Фаріда Нура в Малайзію повертається триста випускників медресе. У 2000 році створена малайзійська ісламська община, яка виступає за встановлення влади шаріату. В квітні 1998 року утворена Малайська Ісламська Партія (ПАС).

На Філіпінах ісламістів підтримали бунтівники з Ісламського Фронту Визволення Моро (ІФОМ), 700 індонезійців стали терористами в країні.

Вісім тисяч боєвиків ведуть боротьбу за створення незалежної ісламської держави на всій території острова Мінданао, хоча мусульмани складають більшість у чотирьох з чотирнадцяти провінцій. Фінансову підтримку надають Усамабен Ладен, Джалал Халіф.

На півдні Таїланду діють мусульмани–терористи з Об'єднаної Організації Визволення Паттані. Мета – незалежність чотирьох провінцій заселених мусульманами–малайцями і створення халіфату з шаріатом.

Таким чином, політична структура ісламського тероризму розгалужена, має антиєвропейський характер впливає з ідеологічного контексту та елементу незайнятості мусульманського населення. Потреба боротьби супроводжується в основному терактами на Близькому Сході в США, Росії та країнах Пер-

ської затоки. Антиглобалізм не співпадає з поглядами ісламських теоретиків. Перед богословами і фундаменталістами існує проблема об'єднання встановлення єдиного фронту забезпечення ресурсами і переходу до відкритого опору. Проте Захід не втрачає надії на урегулювання конфлікту мирними засобами діючи, поки що, з позиції сили придушує взаємне невдоволення суспільств не-вдалими законодавчими потугами влади і її короточасними миротворчо-оонівськими методами.

1. Бовнн А.Е. Мир семидесятых: политические очерки. – М.: Прогресс, 1980.
2. Звиглянич В.А. Политика реализма: Новоеполитическоемышление в современном мире. – К.: Научная мысль, 1989.
3. Максуд Рукайя Ислам – К.:/ Пер.сангл. В.Новикова.– М.: Наука, 2000.
4. Медведко Л.И. Этот Ближний бурлящий Восток. Очерки документов. – М.: Политиздат, 1985.
5. В ім'я миру, безпеки та співробітництва. До підсумків Наради з питань Безпеки та Співробітництва (НБСЄ) в Хельсінкі 30 липня – 1 серпня 1975 р. – К.: Наукова думка, 1975.
6. Ислам в современной политике стран Востока (конец 70–х – нач. 80–х). – М.: Наука, 1986.
7. Кузнецов В.И. Европа на пороге XXI века.– М.: Прогресс, 1989.
8. Международные отношения в азиатско-тихоокеанском регионе / Под ред. Д.В.Петров и др.– М.: Наука, 1978.
9. Международные отношения на Дальнем Востоке в послевоенные годы 1958 – 76 гг. В 2–х т.– т.2.– М.: Мысль, 1978.– 292 с.
10. Агаев С.Л. Иранская революция, США и международнаябезопасность: 444 дня в заложниках.– М.: Наука, 1984.
11. Сфремов О.Є. Куди тягнуться щупальці НАТО.– К.: Вища школа, 1987.
12. Коршунов Е.А. Горячийтреугольник (Очерки и репортажиизЛивана, Сирии и Йордании 1973 – 83 гг.) – М.: Известия, 1984.

Лагутін Віктор Вікторович
начальник відділення поліції
в річковому порту Амур-Гавань
Дніпровського ВП ГУНП
в Дніпропетровській області

Кононець Віта Петрівна
к.ю.н., ст. викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ОСОБИСТОГО ОГЛЯДУ ТА ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Актуальним на даний момент є питання, пов'язане з проведенням особистого огляду та поверхневої перевірки, особистого обшуку та використанням поліцією технічних приладів, зокрема у процесі здійснення фото- і відеофіксації. Воно відіграє велику роль у пошуках злочинців та правопорушників, допо-